

## ALTMİŐ YILLIK BEKLEYİŐ

### ÖYKÜ

*Abdurrahman DEVECİ*

Kocakarı ne kadar yalvarsa da bir yararı olmadı. Rus subayı ve yanındaki yolcular arabaya binerek yola çıktılar. Tüm vücudu titremeye başlayan kocakarı, arabaya yöneldi. Ama önündeki ana kapı, nöbetçi askerin eliyle kapandı. Takati kesilen kocakarı oturdu. Gözüyle İran'a doğru uzaklaşmakta olan arabayı takip etti. İçinden kuş gibi uçup o arabaya ulaşmayı hayal etti. Devran'ı kaybetmeden, hastalık onu mahvetmeden önce mutlaka görmek istiyordu onu.

Teli tutarak ağlamaya başladı. Nöbetçi askerinin yanındaki kurt köpeği ona bakıyordu. Kocakarı gözlerini gökyüzüne dikti. Bir grup kuş gürültüyle İran'a doğru uçuyordu. "Keşke bir kuş olsaydım!" diye içini çekip kuşların uçuşunu seyretti. Deminki gümrük arabası da yolcuları İran gümrüğüne teslim etmeye ve İran tarafından gelen yolcuları bu tarafa getirmeye gidiyordu. Kocakarı subaya onu da götürmesi için çok yalvarmıştı.

- Nereye?
- İran'a.

- Sana böyle olmaz demedim mi! Belgesiz gönderemeyiz. Kumdağ'a gidip kayıt yaptırman, izin alman lazım. Öyle kolay değil. Bir sene sırada bekleyeceksin. Hem İran'a gitmek için kesinlikle orada bir yakın akrababan olması gerekiyor.

Kocakarı sonunda yürek düğününü açtı:

- Bir yakınım var orada. Kocam var.

Subay hayretle:

- Kocan mı? Hımm, Birinci Dünya Savaşı'nda kaçanlardan mı?

Kocakarı yanıt vermedi. Subay:

- Kesinlikle gençken gitmiştir, değil mi?

Kocakarının yüreği kıyılıp gitti. Yaş doldu gözlerine. Yüzündeki kırışıklar titremeye başladı. Subay gülerek: "Gençliğinde seni terk edip giden kocanı ömrünün sonunda ne yapacaksın? Boş ver onu, iş isten geçti artık!" dedikten sonra yine gülmeye devam etti. Subay gülerken altın dişleri güneş ışığında parlıyordu. Yanlarında duran iki turist de gülmelerini tutamadılar. Araba yola koyulup gitti. Kocakarı arkasından bakakaldı. Aynı önceki günler gibi İran'dan gelen yolcuların yolunu gözleyecekti. Ondan başka birkaç kişi daha telin yanında beklemekteydi. Onların da kaybettikleri vardı galiba. Türkmenistan-İran sınırı yeni açılmıştı. Herkes uzun zaman önce kaybettiği akrabasını aramaktaydı.

Kocakarının güçten düşen ve giderek eğilen beli yorulmuştu. Yere oturarak beklemeye devam etti. Yine beklemeliydi, altmış yıl beklediği gibi. Ok sesi köyde çınladığı gecedен beri tek işi beklemektir. Mermi sesi hâlâ kulağından gitmiyordu. Devran'ın en son bağırarak söyledikleri de:

- Kendine iyi bak Güzel!

Onun yavaş yavaş uzaklaşan atının toynak sesleri ve o karanlık bodrum, bodrumu aydınlatmak için yaktıkları fener de aklından çıkmıyordu.

Seccadeyi yeni sermişlerdi. Kimse görmesin diye kapıyı da içerden kapatmışlardı. Henüz birkaç dakika geçmemişti ki kapı sertçe çalındı. Güzel'in kalbi titredi. Ancak kocası kıpırdamadan namazına devam etti. Güzel de tir tir titreyen kalbi ile namaza devam etti. Ağaç kapı birkaç sert darbeyle kırıldı. Silahlı bir Rus askeri içeri girer girmez namaz kılan Devran'ı arkasından tekmeledi. Devran seccadeden bir kenara savruldu. Asker tüfeğin dipçığıyle bu sefer kadının karnına vurdu. Kadın da o zaman çığlık attı. Asker bağırırdı:

- Siz gerizekalılar ne zaman bu hurafeleri bırakacaksınız! Bir daha tekrar etmeyin demedim mi size?

Devran'ın gözünden ateş fişkıriyordu. Çok çekmişti bu adamanın elinden.

- Biz henüz kâfir olmadık ki, neden bırakacakmışız namazı?

- Sus! Siz kendinizi kandırıyorsunuz. Sizin gibiler halkın geri kalmasının asıl nedenidir. Haydi düşün önüme! Gidiyoruz!

- Nereye?

- Haydi! Neresi olduğunu sonra göreceksiniz. On sene Sibriya'da köpek gibi can çekişince bizim kıymetimizi anlarsınız. Haydi yürü!

Kadın tekrar çığlık attı. Kocası:

- Bırak beni! Gitmeyeceğim. Benim komünizm ile hiçbir işim yok. Ben sadece özel hayatımı sürdürüyorum.

- Haydi, konuşma!

Asker tüfeğin dipçiğiyle adamın sırtına vurdu. Devran tüfeği tuttu ve birbirine girdiler. Kavga ederek yere düştüler. Onlar yerde yuvarlanırken kadın korkuyla çığlık atıyordu. Biraz sonra bir mermi sesi çınladı havada ve asker olduğu yere serildi. Mermi sesi bütün köyde duyuldu. Köpekler havlamaya başladı. Devran telaşlanıp:

- Güzel! Kendine iyi bak!

deyip atına atladığı gibi kaçmaya başladı. O ses Güzel'in Devran'dan duyduğu son ses oldu, tam altmış yıl önce.

Güzel derin derin iç geçirdi:

- Altmış yıl odu.

Fersiz gözlerini uzaklara dikti; uzakta güneş ışığı altında parlayan köye, köyün doğu tarafında görülen karakola. Karakol yönünden yürek parçalayan bir çığlık duyuluyordu. Genç kadın sesiydi. Askerler çevresini sarmış kırbaçlıyorlardı. Vuruyorlar, tekrar vuruyorlardı.

- O katilin nerede saklandığını söylemezsen bırakmayız seni.

- Vallahi bilmiyorum. Ata bindi gitti. Nereye gittiğini bilmiyorum.

- Yalan söylüyor, vurun!

Yine kırbaç darbeleri, çizmelerin narin vücuduna inışı... Birkaç ay hapiste yattıktan sonra serbest bırakıldı. Evine geldi; boş ama hatıralara dolu evine.

\*\*\*

Evinin önümde oturmuş gözünü belirsiz bir yere dikmişti ki orta yaşlı bir kadın olan komşusu Gülnar, elinde sıcak bir ekmekle yanına geldi:

- Devran'ın nerede olduğunu duydun mu?

- Evet, yeni öğrendim. Dün Kılıç çoban söyledi. O da İranlı bir çobandan duymuş.

- O zaman bundan sonra artık onu düşünmeyeceksin. O artık gitti. Geri gelmez.

- Hayır, gelir! O beni unutamaz! Biz birbirimizi çok seviyoruz.

- Ama artık sınırı çok sıkı tutuyorlar. Her yerine asker dizmişler. Şimdi

İran'a gidip dönmek çok zor olmuş, nerdeyse olanaksız. Hem sen şu ekmeği alıp yesene. Açlıktan öleceksin.

\*\*\*

Güzel'in saçlarına ak düşmeye başlamıştı. O hâlâ oturup sınıra bakakalıyordu. Gülnar gene yanına geldi.

- Ne zamana kadar bekleyeceksin Güzel? Kırk yaşına girdin ama o hâlâ gelmedi. Şimdi biraz da kendini düşün, yarın çok geç olur. Dünyada Devran'dan başka erkek yok mu!

- Madem Devran ki hayattadır o hâlâ benim kocamdır. Eminim ki bir gün gelecek. O kesinlikle döner, beni unutmaz.

- Ne diyorsun sen kız! Gelseydi bu yirmi sene içinde gelirdi. Allah eylesin ama belki başı belaya girmiştir. Bizim bu aralar İran tarafından haberimiz olmuyor ki. Şimdi eskisi gibi çobanlar da gelip gitmiyor. Kuşlar bile o yandan bu yana uçmaya korkuyor.

Yine de Güzel oturup uzaklara bakmaktan vazgeçmedi. Bir gün Devran at koşturup gittiği yerden gelir, atına bindirip onu da götürür, diye umut ediyordu.

Bir gece rüyasında Devran'ın atını gördü. Üstünde binicisi yoktu. Kanat açmış uçarak sınırın öbür tarafından geliyordu. Sırtında kimse yoktu ama at gözleri ile Güzel'i aramaktaydı.

Sabah kapısı çalındı. Kocakarı yerinden kalkıp kapıyı açtı. Postacı motosikletiyle kapının önünde duruyordu. Elinde bir mektup tutuyordu. Gülümseyerek:

- Müjdemî isterim; İran'dan mektup var sana! Bak en sonunda yazdığının mektuplara cevap geldi.

Güzel, elini ayağını koyacak yer bulamadı. Bir an kanat açıp uçmak istedi. Eve girip eski demir sandığı açarak içinden bir parça şeker çıkarıp postacıya verdi.

- Mektubu hemen oku oğlum!

- Yazısı kötü. Eğri büğrü yazılmış. Kiril alfabesini iyi bilmedikleri belli. Ama dili Türkmençe. Okunabilir yani:

“Merhaba Güzel. Ömrümün son günlerinde senden mektup alabileceğim aklıma bile gelmemişti. Adresimi bulabilmek için mutlaka çok uğraşmışsındır.

Güzel, ben ömrüm boyunca seni unutmadım ama yapabileceğim bir şey yoktu. Biliyor musun o kara geceden sonra ben bir kere sınırdan geçmeyi denedim. Ancak kötü talihim yüzünden saldatlar<sup>1</sup> beni yakaladı. Yine de Allah merhamet etti de beni tanımadılar. İran uyruklu bir Türkmen sandılar. Allahtan

1 Rus askeri

Farsça da öğrenmiştim. Saldatlar beni İran jandarmasına teslim ettiler. Böylece onların elinden kurtuldum ama İran'da hapse atıldım beni. Birkaç yılı hapishanede geçirdim. Evet Güzel, ondan sonra sınırdan geçmeye cüret edemedim. Mektup da yazamadım. Çünkü o zamanlar eline geçmeyeceğini biliyordum. Geçse de ondan sonra seni rahat bırakmayacaklarını biliyordum. Güzel, beni affet! Ben burada tekrar evlenmek zorunda kaldım. Ne yapayım, yalnız yaşamayı başaramadım. Atalarımız “Yalnızlık Allah'a mahsustur.” demişler. Ancak senin için çok üzgünüm. Ömrünü yalnızlıkla, beni bekleyerek geçirmişsin.

Şimdi Türkmenistan bağımsız bir devlet oldu. Buna çok sevindim. Bu aralar “İran ile Türkmenistan arasındaki sınır açılacak” diye söylentiler var. Eğer gerçekten sınır açılırsa bizzat oraya geleceğim. Eğer kendim gelemesem kesinlikle akrabalarından birini göndereceğim.

Biliyor musun ben biraz hastayım. Yaşlılıkla birlikte hastalıklar da gelir insanın üstüne, ne yapacaksın...”

Postacı gitti. Güzel bir köşede oturup ağladı; geçirdiği altmış yıllık yalnızlık için yaş döke döke, hıçkıra hıçkıra ağladı. Ancak sonra yine bir sevinç kapladı kalbini; evet Devran gelecekti. Devran'ın sağlığı için, sağ salim buraya gelebilmesi için dua etti. Şimdi onun için endişeleniyordu. Şimdi onu görmek, ondan bir haber almak için sabırsızlanıyordu. O günden sonra da her gün sınır boyuna gidip gözünü yola dikmeye başladı.

\*\*\*

Kocakarı yorulup yere oturdu. Eline bir avuç toprak alıp düşüncelere daldı:

- Devran'ın yüzü nasıl oldu ki? Mutlaka beli bükük bir yaşlı olmuştur, aynı benim gibi. Ölmeden önce görüşmek gerçekten nasip olacak mı bize? Hastalık onu elden ayaktan düşürmesin Allah'ım.

İki gece önce de Devran'ı rüyasında görmüştü. Gözleri Güzel'i arıyordu. Atına binip bir esinti ile birlikte yanına gelmişti. Başıyla ona işaret etti. Güzel de kendini atın sırtında bulmuştu. Sonra Devran atını koşturmuştu.

Kocakarı o sabah sevinçle uyandı. Rüyasını yordu: “Kesinlikle Devran gelecek! Belli!” diye sabırsızlıkla köyün yakınındaki sınıra doğru yürüdü. Ancak sabahtan akşama kadar beklediyse de bir haber çıkmadı. Akşamüstü oturduğu yerden kalkıp evine döndü. Ancak umudunu kaybetmedi. Yakında bir haber çıkacağı yüreğine ayan beyan oluyordu. En azından bir mektup gelecekti. Ne düşüneceğini o da biliyordu. Ama umutsuz değildi.

Başını kaldırıp gökyüzüne baktı. Sessizce dua etmeye başladı. O esnada gözü serçelere takıldı, Türkmenistan sınırından İran'a doğru uçan serçelere. Nokta kadar olup gözden yitene kadar serçeleri gözüyle takip etti. Tam o sırada gümrük arabası döndü. İran'dan gelen erkek ve başörtülü kadınlar arabadan

inip sınırın ana kapısından bu yana geçtiler. Gelenlerin çoğu Türkmen'di. Kadınların çiçek işlemeli uzun başörtülerinden belliydi ki Türkmen sahra bölgesinden geliyorlardı. Türkmenistanlı kadınların da çiçekli başörtüsü vardı ama onlarınki İranlılara göre çok kıssaydı. Güzel, Türkmen sahra'da Türkmenistan'ın yarısı kadar Türkmen'in yaşadığını biliyordu. İşte o Türkmenler, Sovyetler Birliği döneminde ayrı düştükleri veya kaybettikleri akrabalarını aramaya geliyorlardı şimdi. Hepsini kavuşmaya susamış insanlardı. Güzel'in yakınında beklemekte olan birkaç kişi akrabalarını bulmuş olacaklar ki o taraftan gelen bir kadın ve bir erkekle kucaklaştılar, öpüştüler. Güzel'in de kalkıp onları kucaklayası geldi. Öylece onlara bakakalmıştı. Sonra beli bükülmüş yaşlı bir adam görünce bütün vücudu titredi. Yanılmıyorsa kaybettiğini bulmuştu. Ama zaman ne kadar da yıpratmıştı onu. Boyu kısalmış, yüzü tamamen kırışmış, yanağından kemiği fırlamış gibiydi. Ancak gözlerinden tanımak mümkündü onu. Elini tutarak yanında yürüyen genç adam da ne kadar Devran'ın gençliğine benziyordu. Kocakarı olduğu yerde dona kaldı. Dilini yutmuş gibiydi. O yaşlı adam ve yanındaki genç yüzüne bakmadan yanından geçip gidiyorlardı. Kocakarının takati kesildi, dili dolaştı:

- Devran!

Genç hayretle ona baktı. Yaşlı adam da içine çökmüş gözlerini ona dikti. Kocakarı bir kere daha sesi kuyunun dibinden geliyormuş gibi:

- Devran, dedi.

Yaşlı adam dikkatle ona bakarak:

- Güzel, dedi.

Güzel'in gözünden yaşlar boşanmaya başladı. Yaşlı adam titreyen ellerini ona uzatıp kocakarının elini sıktı.

- Burada olacağın aklıma gelmemişti.

- Geleceğini biliyordum.

Koluyla gözlerini silerek:

- Bu genç kim, diye sordu.

- Oğlum Aman bu.

Kocakarı hayretle ona baktı. Gözünden yeni bir acı yaş dalgalanıp dışarı çıktı. Gencin elini titreyen zayıf eliyle sıktı.

Devran:

- Bu senin de oğlundur Güzel.

Ancak Güzel şaşkındı. Devran'ın böyle bir oğul sahibi olacağını hiç düşünmemişti. Bunu birdenbire kabul etmek kolay iş değildi. Devran'a bakıp:

- Ne kadar da yaşlanmışsın Devran!

- Sen de yaşlanmışsın Güzel! Ne kadar hızlı geçmiş zaman!
- Ama benim için hiç de hızlı geçmedi, her günüm bir yıl gibi geçti.

diye sesini tutamadan ağladı Güzel. O zaman Devran'ın da gözleri doldu:

- Biliyorum, biliyorum.

diyerek koluyla göz yaşlarını sildi. Onun göz yaşlarını görünce Güzel biraz sakinleşti.

- Haydi köye gidelim, yorulmuşsunuzdur.
- Evimiz hâlâ duruyor mu yerinde?
- Hayır, onu satmak zorunda kaldım. Tek odalı bir evde yaşıyorum. Köyü görüyor musun?

- Hayır, gözlerimin ferri gitti, iyi göremiyorum.
- Karakolu görebiliyor musun?
- Yok, göremiyorum.
- Orada bana çok işkence ettiler, aylarca hapis yattım.

Yaşlı adam yine üzüntüyle başını salladı. Gözyaşları çenesine kadar indi.

- Beni affet Güzel, ben senin hayatımı mahvettim.

Güzel'in de gözyaşları çenesine kadar indi, oradan da yere döküldü.

- Nasılsa sen nihayet döndün. Allah'a şükür ölmeden önce seni görebildim. Şimdi çektiklerimin hepsini unuttum.

İkisi birden kendilerini tutamadan hıçkırma hıçkırma ağladılar. Yanlarındaki genç adam da göz yaşlarına hâkim olamadı. Yavaş adımlarla köye doğru yürümeye başladılar. Gözyaşlarıyla sınırdan köye kadar bir yol çizdiler.

